

Social Kapital på Hospitaler – trivsel, kvalitet og effektivitet

Naja Hulvej Rod, Alice Clark, Peter Hasle

Slutrapport til Arbejdsmiljøforskningsfonden (Projekt 03-2013-09)

Slutrapport

Titel: Social Kapital på Hospitaler – trivsel, kvalitet og effektivitet

Undertitel: Slutrapport til Arbejds miljø forskningsfonden (Projekt 03-2013-09)

Forfattere: Naja Hulvej Rod, Alice Clark, Peter Hasle

Institution: Afdeling for Epidemiologi, Institut for Folkesundhedsvidenskab, Københavns Universitet

Udgiver: Afdeling for Epidemiologi, Institut for Folkesundhedsvidenskab, Københavns Universitet

Udgivet: April 2019

Finansiel støtte: Projektet blev støttet af Arbejds miljø forskningsfonden (03-2013-09)

Bedes citeret: Rod NH, Clark AJ, Hasle P. Social Kapital på Hospitaler – trivsel, kvalitet og effektivitet. Slutrapport for Arbejds miljø forskningsfonden (Projekt 03-2013-09). København: Institut for Folkesundhedsvidenskab, Københavns Universitet, 2019.

Internetudgave: www.at.dk – Arbejds miljø forskningsfonden: Se under “Afsluttede projekter”

Indholdsfortegnelse

SAMMENFATNING	4
SUMMARY	5
INDLEDNING	6
DELPROJEKT 1: ETABLERING OG DOKUMENTATION AF KOHORTEUNDERSØGELSEN 'THE WELL-BEING IN HOSPITAL EMPLOYEES (WHALE) STUDY'	8
DELPROJEKT 2: BETYDNINGEN AF ARBEJDSSEKSIENS SOCIALE KAPITAL FOR MEDARBEJDERNES SYGEFRAVÆR.....	9
DELPROJEKT 3: VOLD OG TRUSLER MOD VOLD PÅ ARBEJDSPLADSEN OG LANGTIDSSYGEFRAVÆR. HVAD BETYDER SOCIAL KAPITAL FOR DENNE SAMMENHÆNG?	10
DELPROJEKT 4: SOCIAL KAPITAL I SUNDHEDSSEKTOREN OG PATIENTOPLEVET BEHANDLINGSKVALITET.....	11
PERSPEKTIVERING OG KONKLUSION	11
APPENDIKS: FORMIDLING	14

Sammenfatning

Formål

Forskningsprojektet havde til formål at afdække sammenhængen mellem social kapital (samarbejde, tillid og respekt), langvarigt sygefravær og oplevet patienttilfredshed og involvering. Effektiviseringer er nødvendige i sundhedsvæsenet for at imødegå stigende krav, men disse effektiviseringer kan også presse arbejdsmiljøet og kvaliteten af udførelsen af kerneopgaverne. I den forbindelse kan social kapital være en vigtig ressource i forhold til at opretholde og styrke et godt arbejdsmiljø for medarbejdere, samtidig med at kerneopgaven bliver løst effektivt. Det specifikke formål var at undersøge om niveauet af social kapital havde betydning for trivsel og sygefravær, kvaliteten og effektiviteten af løsningen af hospitalets kerneopgaver, og om social kapital kunne afbøde for de negative konsekvenser, der opstår som konsekvens af et psykisk belastende arbejdsmiljø

Metoder

Formålet blev belyst ved hjælp af data fra Region Hovedstadens trivselsundersøgelse, foretaget i hhv. 2011 og 2014, koblet med data fra en række andre databaser.

Resultater

Niveauet af social kapital er i gennemsnit højere blandt kvindelige end blandt mandlige ansatte på de danske hospitaler. Niveauet af social kapital er højest blandt dem med længerevarende uddannelser så som læger og tandlæger og lavest blandt dem med korterevarende uddannede så som social- og sundhedsassistenter. Der er også en klar sammenhæng mellem arbejdsenhedens niveau af social kapital og antallet af langtidssygemeldinger i enheden. Udsættelse for vold og trusler er forbundet med en øget risiko for langtidssygefravær, og ansatte på arbejdspladser med højere social kapital rapporterer i mindre grad udsættelser for vold og trusler end ansatte på arbejdspladser med lavere social kapital. Resultaterne understøttede dog ikke vores indledende hypotese om, at den beskyttende effekt af social kapital var af særlig stor betydning for denne gruppe. Der er generelt en høj grad af patienttilfredshed og oplevet patientinvolvering på de danske hospitaler, og vi finder at social kapital har en lille, men positiv betydning for patienternes tilfredshed med og oplevelse af at blive involveret i egen behandling.

Perspektiver

Overordnet set kan vi konkludere, at niveauet af social kapital har stor indvirkning på arbejdsmiljøet på de danske hospitaler. Social kapital bliver derfor en vigtig ressource ift. at sikre et godt arbejdsmiljø og patienttilfredshed. Et øget fokus på social kapital kan potentielt styrke både medarbejdernes og patienternes oplevede tillid og tilfredshed. Ønsker man at forbygge langvarigt sygefravær på arbejdspladsen, er det vigtigt at iværksætte tiltag, der både fremmer social kapital og reducerer udsættelse for vold og trusler om vold. Forskningsprojektet fremviser således en række interessante fund, der understøtter social kapital som en positiv ressource, der kan fremme et godt arbejdsmiljø og potentielt afbøde de negative konsekvenser af et psykisk belastende arbejdsmiljø samt påvirke samarbejdet med patienterne positivt.

Summary

Objectives

The objective was to assess whether organizational social capital (collaboration, trust and justice) has an impact on long-term sickness absence and patient satisfaction in the Danish hospitals. Organizational changes aimed at increasing efficiency in the hospital sector may come at a cost, which is affecting the working environment and the quality of care. In this situation, social capital may be an important resource for maintaining and strengthening a good working environment for employees while at the same time ensuring high quality of care. The specific aims of the project is to investigate whether work-unit social capital is related to long-term sickness absence among the employees and whether social capital can mitigate the negative consequences of a psychologically stressful work environment. The project also aims at evaluating the relation between work-unit social capital and quality of care as perceived by the patients.

Methods

The specific aims were assessed based on data from the Capital Region's well-being survey combined with data from a number of other databases. The data material was established for this project and is called the Wellbeing among Hospital Employee (WHALE) cohort.

Results

The level of social capital is on average higher among women than men in the Danish hospitals. The level of social capital is highest among those with long education such as doctors and dentists, and lowest among those with short education such as nurse assistants. There is a clear association between work-unit social capital and the risk of long-term sickness absence. Exposure to violence and threats is also associated with a higher risk of long-term sickness absence, but employees in workplaces with higher social capital report less exposure to violence and threats than workplace workers with lower social capital. However, the results did not support our initial hypothesis that the protective effect of social capital was of particular importance to this group. There is generally a high degree of patient satisfaction and patient involvement in the Danish hospitals, and we find that social capital has a small but positive impact on patient satisfaction and an experience of being involved in their own treatment.

Perspectives

We conclude that the level of social capital seem to have important impact on the working environment in Danish hospitals and that promoting social capital may be important in order to ensure a good working environment and patient satisfaction. Preventing long-term sickness absence may require a multiple-component intervention that both promote social capital and reduce exposure to violence and threats of violence.

Indledning

I lyset af det øgende pres på udgifterne til sundhedsvæsenet er danske hospitaler udsat for krydspres, hvor de begrænsede ressourcer står i kontrast til stigende krav om effektivitet og kvalitet. Dette pres søges primært håndteret gennem forskellige former for effektiviseringer og omstruktureringer. For medarbejderne kan denne udvikling betyde en øget oplevelse af ikke at kunne slå til eller ikke at have tid til at inddrage patienten i behandlingsforløbet. Samtidigt skaber de hurtige beslutningsprocesser øget risiko for fejl og for samarbejdsproblemer mellem de involverede personer og professioner.

Effektiviseringstiltag er nødvendige for at kunne imødekomme de stigende krav, men der er samtidig behov for løsninger, der kan sikre et godt arbejdsmiljø. Social kapital er defineret som en egenskab, der sætter organisationens medlemmer i stand til i fællesskab at løse dens kerneopgave. I arbejdssammenhænge er dimensionerne tillid, retfærdighed og samarbejde fremhævet som centrale elementer. Løsningen af hospitalets kerneopgaver kræver, at medarbejdere samarbejder på tværs af personalegrupper, funktioner og afdelinger. For at samarbejdet kan fungere effektivt, er det nødvendigt, at de involverede parter har tillid til hinanden og at eventuelle problemer og konflikter håndteres på en retfærdig måde.

Social kapital adskiller sig fra de gængse mål for psykisk arbejdsmiljø (fx. job strain og effort-reward imbalance) ved at være en positiv ressource, der kan fremme et godt arbejdsmiljø og potentielt afbøde de negative konsekvenser af et psykisk belastende arbejdsmiljø. Social kapital begrebet er specielt relevant inden for hospitalssektoren, hvor arbejdsmiljø, kvalitet og effektivitet afhænger af et godt samarbejde på tværs af professioner. Dette samarbejde afhænger af tilliden til hinanden og respekt for hinandens faglighed.

Et omfattende datamateriale baseret på trivselsmålinger fra Region Hovedstaden, gav en unik mulighed for, som det første danske projekt at gennemføre forløbsundersøgelser af betydningen af social kapital for trivsel, kvalitet og effektivitet i hospitalssektoren.

Formål

Det overordnede formål med forskningsprojektet var at belyse sammenhængen mellem social kapital og trivsel, kvalitet og effektivitet på de danske hospitaler.

Projektet er bygget op omkring tre specifikke delformål:

- 1) Har niveauet af social kapital betydning for trivsel og sygefravær blandt medarbejderne på hospitalsafdelingerne?
- 2) Har niveauet af social kapital betydning for kvaliteten og effektiviteten af løsningen af hospitalets kerneopgaver?
- 3) I hvor høj grad kan social kapital afbøde de negative konsekvenser af et belastende arbejdsmiljø for medarbejdernes sygefravær?

Projektet tog udgangspunkt i Region Hovedstadens trivselsundersøgelse blandt personalet på Regionens hospitaler samt en række andre databaser. Det samlede materiale indeholder målinger af social kapital, trivsel og sygefravær samt patienttilfredshed som et udtryk for kvalitet og effektivitet i løsningen af afdelingens/hospitalets kerneopgaver.

Projektorganisering

Forskningsprojektet er gennemført ved Institut for Folkesundhedsvidenskab på Københavns Universitet. Professor og leder af Københavns Stressforskningscenter Naja Hulvej Rod har varetaget projektets ledelse. Ulla Hvidtfeldt var postdoc på projektet i 1 år fra projektstart til 15. september 2016. Hun var involveret i at etablere projektets datagrundlag på baggrund af Region Hovedstadens trivselsundersøgelser.

Ph.d.-studerende Eszter Török blev tilknyttet projektet i 2017 og har været involveret i delprojekt 2 og 3, som beskrevet nedenfor. Adjunkt Alice Clark var involveret i oparbejdning og analyse af patienttilfredshedsdata. Professor Jakob Bjørner har bidraget med faglig sparring på arbejdsmiljøområdet.

Projektet har kørt parallelt med et kvalitativt projekt omkring social kapital ledet af Professor Peter Hasle ved Ålborg Universitet. Adjunkt Tim Prætorius har primært bidraget til delprojekt 4 omkring patienttilfredshed.

Delprojekt 1: Etablering og dokumentation af kohorteundersøgelsen ‘The Well-being in Hospital Employees (WHALE) study’

Forskningsspørgsmål

Formålet med det første videnskabelige arbejde var at etablere og dokumentere et nyt datamateriale baseret på Region Hovedstadens trivselsundersøgelser, kaldet WHALE. Herunder at opsamle detaljer omkring indsamlingen af data, præsentere dimensioner af det psykosociale arbejdsmiljø samt datamaterialets omfang i form af tilkoblede datakilder omkring sygefravær, generel mental og fysisk helbred, medicinforbrug, organisatoriske forandringer i organisationen samt patienttilfredshed.

Metode

I forbindelse med projektet er der blevet etableret et forløbsstudie af mere end 30.000 medarbejdere på hospitalerne i Region Hovedstaden. Data fra Region Hovedstadens trivselsundersøgelse indeholder spørgsmål om social kapital, arbejdsmiljø og trivsel.

Resultater

Artiklen indeholder en række deskriptive analyser af social kapital i forhold til socio-demografiske og arbejdsrelaterede karakteristika. I alt indgår 28.759 personer med information om psykosocialt arbejdsmiljø fra første runde i 2011, mens 30.434 besvarede spørgeskemaet i 2014 – heraf har 17.060 personer besvaret begge spørgeskemaer.

Vi fandt, at det overordnede niveau af social kapital ikke varierede betydeligt mellem de to målinger i hhv. 2011 og 2014. I begge år var niveauet af social kapital i gennemsnit højere blandt kvindelige ansatte sammenlignet med mandlige. Der var ingen tydelig aldersgradient i social kapital. Det højeste niveau af social kapital blev observeret blandt læger og tandlæger. Social og sundhedshjælpere, lægesekretærer samt servicereleteret personale havde lavere social kapital end gennemsnittet. Niveauet af social kapital varierede ikke i forhold til fuldtids- vs. deltidsansættelse, mens overenskomstansatte havde et betydeligt lavere niveau af social kapital sammenlignet med de øvrige ansættelsesformer. På afdelingsniveau var niveauet af social kapital højere på de mindre afdelinger (færre ansatte) sammenlignet med større.

Databasen er en væsentlig ressource for forskning indenfor det psykosociale arbejdsmiljø. Strukturen muliggør analyser på flere forskellige organisatoriske niveauer, og koblingen til øvrige datakilder gør det muligt at adressere sammenhænge mellem det psykosociale arbejdsmiljø og blandt andet sygefravær, sygelighed, patientoplevelser, dødelighed og socioøkonomiske udfald.

Læs mere

Resultaterne er offentliggjort i det videnskabelige tidsskrift *International Journal of Epidemiology*:

Hvidtfeldt UA, Bjorner JB, Jensen JH, Breinegaard N, Hasle P, Bonde JP, Rod NH. Cohort Profile: The Well-being in Hospital Employees (WHALE) study. Int J Epidemiol 2017.

Delprojekt 2: Betydningen af arbejdsenhedens sociale kapital for medarbejdernes sygefravær

Forskningsspørgsmål

Mange arbejdspladser står overfor konstante forandringer i form af fx omorganisering og nedskæringer og sådanne forandringer kan påvirke medarbejdernes sundhed og trivsel. Der er således et behov for at identificere ressourcer på arbejdspladsen, såsom arbejdspladsens sociale kapital, der kan bidrage til at bevare medarbejderne sundhed og trivsel. Begrebet social kapital refererer til arbejdspladsens sociale organisering, herunder formelle og uformelle netværk og normer for gensidighed og tillid. Høj grad af social kapital på arbejdspladsen kan lette koordineringen, samarbejdet og den kollektive indsats. Det andet videnskabelige arbejde har således til formål at undersøge, om arbejdspladsens sociale kapital har betydning for medarbejdernes sygefravær. Langvarigt sygefravær anvendes ofte som en generel sundhedsindikator i den erhvervsaktive befolkning, og det er veletableret at langvarigt sygefravær kan have betydelige omkostninger for både individet og samfundet som helhed.

Metode

Projektet baseres på det etablerede datamateriale (WHALE undersøgelsen), som kombinerer en række datakilder fra Region Hovedstaden. Et unikt element ved dette datamateriale er, at vi har information om den organisatoriske gruppering af deltagerne i arbejdsenheder, afdelinger og hospitaler på mere end 30.000 mennesker. I undersøgelsen udnytter vi disse unikke hierarkiske data til at bestemme betydningen af arbejdsenhedens sociale kapital for medarbejdernes sygefravær.

Resultater

Arbejdspladsens sociale kapital betragtes som en positiv ressource på arbejdet, og vi arbejdede ud fra en hypotese om, at høj social kapital i arbejdsenheden var forbundet med en lavere risiko for sygefravær blandt medarbejderne. Resultaterne fra undersøgelsen støttede denne hypotese, da medarbejdere i arbejdsenheder med høj grad af social kapital havde en markant lavere risiko for langtidssygemeldinger sammenlignet med medarbejdere i arbejdsenheder med lav social kapital. Undersøgelsen understreger vigtigheden af at understøtte samarbejde, tillid og respekt (social kapital) i arbejdsenhederne for at fremme medarbejdernes trivsel.

Læs mere

Resultaterne er offentliggjort i det videnskabelige tidsskrift Occupational and Environmental Medicine.

Török E, Clark AJ, Jensen HJ, Lange T, Bonde JP, Bjørner J, Rugulies R, Hvidtfeldt UA, Hansen ÅM, Ersbøll AK, Rod NH. Workplace social capital and long-term sickness absence: Longitudinal multilevel analysis in 28,000 hospital employees. Occup Environ Med 2018;75:623-29

Delprojekt 3: Vold og trusler mod vold på arbejdspladsen og langtidssygefravær. Hvad betyder social kapital for denne sammenhæng?

Forskningsspørgsmål

Tidligere undersøgelser har vist, at risikoen for at opleve vold på arbejdspladsen og trusler om vold er relativt udbredt i sundhedsvæsenet. Personer, der arbejder i sundhedsvæsenet, udsættes fx oftere for offensiv adfærd, såsom vold og trusler om vold, fra patienter eller pårørende end mange andre erhvervsgrupper. Udsættelse for vold eller trusler om vold på arbejdet kan udgøre en svær stressbelastning, som på sigt kan medføre negative helbredskonsekvenser og en øget risiko for langvarigt sygefravær. Da en fuldstændig eliminering af vold og trusler om vold på de danske hospitaler ikke er sandsynlig givet arbejdet med patienter, er det afgørende at identificere ressourcer på arbejdspladsen, som kan afbøde de negative helbredseffekter af disse belastninger. Projektet har derfor til formål at afdække sammenhængen mellem vold og trusler om vold på arbejdspladsen og risikoen for langvarigt sygefravær blandt ansatte på hospitalerne i Region Hovedstaden. Endvidere vil vi undersøge, om arbejdsenhedens sociale kapital kan afbøde noget af denne sammenhæng eller kan mindske forekomsten af vold og trusler på arbejdspladsen.

Metode

Projektet baseres på det etablerede datamateriale (WHALE undersøgelsen, beskrevet ovenfor), som kombinerer en række datakilder fra Region Hovedstaden.

Resultater

Vi har tidligere fundet, at en højere grad af social kapital i arbejdsgruppen er forbundet med en lavere risiko for langtidssygefravær blandt gruppens medarbejdere. I dette projekt arbejder vi ud fra en hypotese om, at personer i en arbejdsenhed med høj social kapital vil have lettere ved kollektivt at håndtere belastninger, hvilket kan reducere forekomsten og konsekvenserne af udsættelse for vold eller trusler på arbejdspladsen. Vi fandt at medarbejder i arbejdsgrupper med højere social kapital var mindre tilbøjelige til at rapporterer udsættelse for vold og trusler end medarbejdere i arbejdsgrupper med lavere social kapital. Som forventet fandt vi, at udsættelse for vold og trusler var forbundet med en øget risiko for langtidssygefravær, men resultaterne understøttede ikke hypotesen om, at den beskyttende effekt af social kapital var særligt udtalt i denne gruppe. Det er således ikke tilstrækkeligt at fokusere på styrkelse af den sociale kapital for effektivt at forbygge skadelige konsekvenser af vold og trusler på arbejdspladsen.

Læs mere

Artiklen er indsendt til det videnskabelige tidsskrift *International Archives of Occupational and Environmental Health*.

Török E, Rod NH, Ersbøll AK, Jensen HJ, Rugulies R, Clark AJ. Workplace violence, threats of violence and long-term sickness absence: work-unit social capital as a potential resource (under review).

Delprojekt 4: Social kapital i sundhedssektoren og patientoplevelt behandlingskvalitet

Forskningsspørgsmål

De stigende krav om effektivitet i sundhedsvæsenet kan påvirke medarbejdes evne og overskud i forhold til levering af de patientrettede kerneopgaver omkring behandling og pleje. For medarbejderne betyder denne udvikling en øget oplevelse af ikke at kunne slå til eller ikke have tid til at inddrage patienten i behandlingsforløbet. Samtidig øges risikoen for fejl og samarbejdsproblemer mellem de involverede personer og professioner, hvilket kan gå ud over den patientoplevede kvalitet af behandlingen. Social kapital er defineret som en egenskab, der øger koordinering og samarbejde mellem medarbejdere og sætter arbejdsgruppens medlemmer i stand til i fællesskab at løse dens kerneopgaver. Vi har derfor en hypotese om, at en højere grad af social kapital på hospitalsafdelinger er forbundet med en bedre patientoplevelt kvalitet af behandlingen. Formålet med dette fjerde videnskabelige arbejde var således, at undersøge hvorvidt niveauet af social kapital på hospitalsafdelingerne har betydning for patienternes oplevelse af kvaliteten af hospitalets kerneopgaver.

Metode

Information omkring hospitalsafdelingernes sociale kapital er indhentet fra det etablerede datamateriale WHALE (beskrevet ovenfor), mens patientoplevelt kvalitet målt som gennemsnitlig rapporteret tilfredshed, patientinddragelse og oplevet forekomst af fejl under behandling på samme hospitalsafdelinger, stammer fra patienttilfredshedsdata indsamlet via den Landsdækkende Undersøgelse af Patientoplevelser. Grundet forskellene i arbejdsgange og forskelligartede behandlingsforløb i forbindelse med planlagte, ambulante og akutte indlæggelser, blev disse analyseret separat.

Resultater

Resultaterne viser, at der generelt er en høj grad af patienttilfredshed og oplevet patientinvolvering i de 148 inkludere hospitalsafdelinger i Region Hovedstaden. Blandt planlagte hospitaliseringer, så vi en positiv sammenhæng mellem graden af social kapital på hospitalsafdelingerne og den gennemsnitlige rapporterede patienttilfredshed og patientinvolvering. Samtidig var risikoen for at en hospitalsafdeling var blandt den tredjedel med den laveste gennemsnitlige patientinvolvering markant lavere ved højere niveauer af social kapital. Blandt akutte hospitaliseringer, var en højere grad af social kapital forbundet med en lavere risiko for at ligge i den laveste tredjedel i forhold til både gennemsnitlig patienttilfredshed og -involvering. Vi fandt imidlertid ingen sammenhæng mellem hospitalsafdelingernes sociale kapital og patientoplevelt kvalitet blandt de ambulante besøg, eller i forhold til den oplevede forekomst af behandlingsfejl. Social kapital kan således under visse omstændigheder have betydning for patienternes tilfredshed med og oplevelse af at blive involveret i egen behandling.

Læs mere

Resultaterne indsendes snarest til det videnskabelige tidsskrift British Medical Journal – Quality and Safety.

Clark A, Prætorius T, Hvidtfelt U, Török E, Hasle P, Rod NH. Does workplace social capital affect patient reported quality of care? (under udarbejdelse).

Perspektivering og konklusion

Det øgede pres på det danske sundhedsvæsen har indvirkning på arbejdsmiljø og patienttilfredshed. I en tid hvor krav om effektivitet og kvalitet står i kontrast til mængden af forhåndenværende ressourcer, er det vigtigt at have fokus på blandt andet social kapital som et positivt redskab. Social kapital kan udgøre en alternativ tilgang til fokus på de potentielt negative effekter af psykisk arbejdsmiljø, idet social kapital gennem dimensioner som tillid, retfærdighed og samarbejde har indvirkning på medarbejdernes evne til at løse kerneopgaverne bl.a. tværfagligt og effektivt. Dette forskningsprojekt havde til formål at se på sammenhænge mellem social kapital og trivsel, kvalitet og effektivitet på danske hospitaler med udgangspunkt i data fra Region Hovedstadens trivselsundersøgelser. Det samlede datamateriale indeholdt målinger af social kapital, trivsel og sygefravær samt patienttilfredshed som et udtryk for kvalitet og effektivitet i løsningen af hospitalernes kerneopgaver.

Projektet havde tre specifikke delformål, nemlig at undersøge om niveauet af social kapital havde betydning for trivsel og sygefravær blandt medarbejderne på hospitalsafdelingerne, om niveauet af social kapital havde betydning for kvaliteten og effektiviteten af løsningen af hospitalets kerneopgaver, og i hvor høj grad social kapital kunne afbøde for de negative konsekvenser af et belastende arbejdsmiljø for medarbejdernes sygefravær.

I henhold til resultaterne fra de ovenstående fire delprojekter fandt vi, at niveauet af social kapital i gennemsnitligt var højere blandt kvindelige ansatte end blandt mandlige, men alder ikke så ud til at være af betydning for niveauet af social kapital. Det højeste niveau af social kapital blev observeret blandt personale med langvarige uddannelser, så som læger og tandlæger, mens de kortere uddannede fx social og sundhedshjælpere, lægesekretærer samt servicerelateret personale oplevede et lavere niveau af social kapital lavere end gennemsnittet. På afdelingsniveau var niveauet af social kapital højere på de mindre afdelinger med færre ansatte, sammenlignet med større afdelinger med flere medarbejdere.

Vi fandt at der var en klar sammenhæng mellem niveauet af social kapital og langtidssygemeldinger. Dette understreger vigtigheden af at understøtte aspekter som samarbejde, tillid og respekt på arbejdspladsen for derigennem at fremme trivsel. Vi fandt også at ansatte på arbejdspladser med højere social kapital i mindre grad rapporterede udsættelser for vold og trusler end ansatte på arbejdspladser med lavere social kapital. Udsættelse for vold og trusler er forbundet med en øget risiko for langtidssygefravær, men resultaterne understøttede ikke vores indledende hypotese om, at den beskyttende effekt af social kapital var af særlig stor betydning for denne gruppe. Det er derfor vigtigt at understrege, at hvis man ønsker at forbygge langvarigt sygefravær på arbejdspladsen, bør man iværksætte tiltag, der både fremmer social kapital og reducerer udsættelse for vold og trusler om vold. Det bør desuden undersøges nærmere om høj social kapital kan medvirke til at forebygge vold og trusler.

Generelt opleves der en høj grad af tilfredshed og involvering blandt patienter i de undersøgte hospitalsafdelinger. Blandt planlagte hospitaliseringer, så vi en positiv sammenhæng mellem graden af social kapital på afdelingerne og den gennemsnitlige oplevede tilfredshed og involvering blandt patienterne. Samtidig havde afdelinger med et højt niveau af social kapital mindre sandsynlighed for at være blandt de afdelinger med den laveste gennemsnitlige oplevede patientinvolvering.

Blandt akutte hospitaliseringer, havde afdelinger med et højt niveau af social kapital mindre sandsynlighed for at være blandt de afdelinger med lavest gennemsnitlig oplevet involvering og tilfredshed blandt patienterne. Vi fandt dog ingen sammenhæng mellem afdelingernes sociale kapital og oplevet kvalitet hos ambulante patienter eller i forhold til oplevede behandlingsfejl. Social kapital kan dermed under visse omstændigheder have en lille indvirkning på patienternes tilfredshed med og oplevelse af at blive involveret i egen behandling.

Social kapital har stor betydning, både set i forhold til sygefravær og set i forhold til oplevet grad af tilfredshed og grad af oplevet involvering hos patienter. Social kapital er en vigtig ressource i arbejdet med at skabe gode medarbejder- og patientvilkår på landets hospitaler, især når disse står overfor øgede krav om effektivisering og kvalitet. Et øget fokus på social kapital vil sandsynligvis styrke både medarbejdernes og patienternes oplevede tillid og tilfredshed, set i forhold til hospitalets kerneopgaver. Forskningsprojektet fremviser en række interessante fund, der understøtter social kapital som en positiv ressource, der kan fremme et godt arbejdsmiljø og potentielt afbøde de negative konsekvenser af et psykisk belastende arbejdsmiljø.

Appendiks: Formidling

Herunder gives en oversigt over de formidlingsaktiviteter, der har været i løbet af projektperioden.

Formidling til brugerne

Slutrapport til Arbejdsmiljøforskningsfonden

Offentliggørelse af resultater på Afdeling for Epidemiologi, Center for Industriel Produktion samt Region Hovedstadens hjemmesider.

Nyheder i Københavns Stressforskningscenters nyhedsbrev

Præsentation ved arbejdsmiljøforskningsfondens årlige konference

'Inspirationsmøde om psykosocialt arbejdsmiljø på de regionale arbejdspladser' i 2017;

Oplæg hos Danske Regioner med deltagelse af repræsentanter fra blandt andet regionernes fagfællesskaber, HR samt ledelse indenfor arbejdsmiljø i de danske regioner.

Oplæg ved Københavns Stressforskningskonference, som involverer både forskere og brugere af forskningsresultater i 2017

Løbende kommunikation med projektets følgegruppe, samt HR-repræsentanter indenfor arbejdsmiljø hos Region Hovedstaden.

Resultaterne vil desuden blive præsenteret til et seminar om 'Betydning af det psykosociale arbejdsmiljø for medarbejderhelbred og -trivsel' for Aalborg Kommunes Sundheds- og Kulturforvaltning i april 2019.

Formidling til forskere

Fire artikler publiceret eller indsendt til fagfællebedømte videnskabelige tidsskrifter.

Dele af forskningsprojektet er blevet præsenteret ved ProWorkNet i Stockholm, Sverige (2018)

Oplæg ved Australian Epidemiology Association, Perth, Australien (2018)

Oplæg ved Københavns Stressforskningskonference (2017) som involverer både forskere og brugere af forskningsresultater

Oplæg ved forskningsmøder på Afdeling for Social Medicin og Afdeling for Epidemiologi, Københavns Universitet.

Ph.d.-afhandling:

Resultaterne fra delprojekt 2 og 3 vil indgå i Eszter Töröks ph.d.-afhandling "Adverse physical and psychological exposures at work, social capital, and long-term sickness absence.". Afhandlingen forventes indleveret i august 2019.